

Eduskunnan talousvaliokunta

Lausunto

TaV@eduskunta.fi

29.6.2022

Talousvaliokunnan lausuntopyyntö 29.6.2022

Huoltovarmuuskeskuksen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi eräistä huoltovarmuuden turvaamisen järjestelyistä rahoituslalla ja siihen liittyviksi laeiksi HE 104/2022 vp

Huoltovarmuuskeskus (HVK) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiassa. HVK on perehtynyt hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi eräistä huoltovarmuuden turvaamisen järjestelyistä rahoituslalla ja siihen liittyviksi laeiksi HE 104/2022 vp ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Hallituksen esityksen tavoite on nykyisessä turvallisuusympäristössä erittäin kannatettava ja HVK puoltaa esitetyn järjestelmän pikaista käyttöönottoa muutoksin/täsmennyksin, jotka liittyvät huoltovarmuusrahaston hyödyntämiseen.

Huoltovarmuustilijärjestelmä

Kansallisen huoltovarmuustilijärjestelmän luominen vahvistaa Suomen maksuliikenteen toimivuutta tilanteessa, jossa ensisijaiset ulkomaiset järjestelyt eivät olisi käytettävissä. On hyvä huomioida, että järjestely olisi täysin poikkeuksellinen eli se jouduttaisiin ottamaan käyttöön tilanteessa, jossa yhteys Keski-Euroopassa sijaitseviin moneen kertaan varmistettuihin järjestelmiin ei olisi mahdollinen. Automatia Oy:n hallinnoima Siirto-järjestelmän voidaan arvioida olevan kustannustehokas tapa mahdollistaa kansallinen varamaksujärjestelmä tilanteeseen, jossa ulkomaiset järjestelyt eivät ole käytettävissä.

HVK on mm. laajassa Digitaalisen turvallisuuden ohjelmassaan pyrkinyt huolehtimaan kriittisen infrastruktuurin toimintakyvystä niin, että kansainväliset tietoliikenneyhteydet voitaisiin riittävässä määrin turvata eri uhkatilanteissa ja -skenaarioissa. Kokemukset Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan ovat jo osaltaan osoittaneet, että tietoliikenneyhteyksien turvaamiseen pohjaava toimintamalli on tehokas ja myös kustannustehokas tapa varmistaa myös rahoitussektorin ja erityisesti maksuliikenteen toimivuus kriisioloissa. HVK:n näkemyksen mukaan maksuliikenteen toimivuuden varmistamiseksi perustettava huoltovarmuustilijärjestelmä on perusteltu ja oikeansuuntainen toimenpide huoltovarmuuden vahvistamiseksi. Nykyinen toimintamalli ja jo tehdyt toimenpiteet sekä esityksen kohteena oleva huoltovarmuustilijärjestelmä tukevat toisiaan ja vähentävät edelleen haavoittuvuuksia.

Huoltovarmuusrahaston käyttö

Hallituksen esityksen tarkoituksena on säätää luottolaitoksille varautumisvelvollisuus, joka jatkossa olisi osa heidän normaalia varautumissuunnitteluaan. HVK:n näkemyksen mukaan valtiovarainministeriö (VM) on hallituksen esitystä valmistellessaan virheellisesti tulkinnut, että tällaisesta lakisääteisestä varautumisesta aiheutuvat kustannukset olisivat korvattavia huoltovarmuusrahastosta, vaikka luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) mukaan rahastosta voidaan korvata vain normaaleista varautumistoimenpiteistä **selvästi poikkeavien toimenpiteiden olennaiset lisäkustannukset**. VM on siis virheellisesti kirjannut lakiesityksen s. 13 kohtaan 4.2.1.1 Vaikutukset luottolaitoksille ja siviiliikille, että huoltovarmuustilijärjestelmän käyttöönottovalmiuden luomiseen ja ylläpitoon sekä uusien tietojen luovuttamisvelvollisuuksien toteuttamiseen liittyvät kustannukset olisivat huoltovarmuusrahastosta korvattavia. HVK:n käsityksen mukaan tällaiset kustannukset eivät lähtökohtaisesti ole luottolaitostoiminnasta annetun lain tarkoittamista lakisääteisistä varautumistoimenpiteistä selvästi poikkeavia toimenpiteitä, joista aiheutuisi olennaisia lisäkustannuksia.

HVK huomauttaa myös, että lakiesityksen s. 13–15 kohdassa 4.2.1.1 Vaikutukset luottolaitoksille ja siviiliikille tai kohdassa 4.2.1.2 Taloudelliset vaikutukset viranomaisille ei ole lainkaan arvioitu huoltovarmuusrahastosta ehdotettavaksi korvattavien kustannusten määrää. Lakiesityksessä on arvioitu ainoastaan valtion talousarviosta käytettävien määrärahojen suuruutta liittyen huoltovarmuusjärjestelmän perustamiskustannuksiin. Koska huoltovarmuusrahastosta katettavaksi esitettyjen kulujen määrästä ei ole esitetty arviota, HVK:n on vaikeaa varautua ja arvioida lakiesityksen taloudellisia vaikutuksia huoltovarmuusrahaston kantokykyyn.

Huoltovarmuusrahaston kantokyky suhteessa huoltovarmuuden turvaamisen jatkuvasti laajeneviin tavoitteisiin on erityisesti turvallisuusympäristön perustavanlaatuisen muutoksen myötä koetuksella. Esitetyn kaltaiset ennalta määrittelemättömät, mahdollisesti suuretkin, lisämenot voivat pahimmillaan vaarantaa HVK:n kyvyn toteuttaa muita kriittisiä varautumistoimenpiteitä. Mikäli on tarkoitus, että huoltovarmuusrahasto jatkossa osallistuisi yksityisten toimijoiden lakisääteisen varautumisen toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen osana huoltovarmuustilijärjestelmän rakentamista, tämä on otettava ennakkollisesti huomioon huoltovarmuusrahaston resurssoinnissa.

Lisätiedot

Lisätietoja antaa johdon strategisen tuen päällikkö Nuutti Nikula (nuutti.nikula@nesa.fi, p. 029 505 1044).

Toimitusjohtaja

Janne Känkänen

Johdon strategisen tuen päällikkö

Nuutti Nikula

Jakelu Eduskunnan talousvaliokunta
Työ- ja elinkeinoministeriö kp Luoma, osp Neimala
Valtiovarainministeriö kp Majanen